

ŚP. PROFESOR ANDRZEJ TOMCZAK (1922–2017)

Niniejszym tomem pragniemy uczcić pamięć Profesora Andrzeja Tomczaka, nestora archiwistyki polskiej, wybitnego znawcy problematyki archiwalnej, badacza dziejów nowożytnej Polski, geografii historycznej i historii kartografii.

Zmarły 8 lutego 2017 r. w Toruniu Profesor Andrzej Tomczak rozpoczął studia historyczne w 1945 r. na Uniwersytecie Łódzkim, następnie kontynuował je w Instytucie Historii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Został zmuszony przez władze komunistyczne do opuszczenia uniwersytetu wkrótce po uzyskaniu doktoratu. Wrócił do Łodzi, gdzie podjął pracę w Wojewódzkim Archiwum Państwowym. Po zmianach politycznych w kraju, w 1957 r. podjął pracę w Katedrze Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 1964 r. uzyskał habilitację, a wkrótce objął kierownictwo specjalizacji archiwistycznej. W 1974 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego,

a w 1981 r. profesora zwyczajnego. Dzięki jego zaangażowaniu i licznym kontaktom naukowym z uczelniami i archiwami w Polsce i za granicą, archiwistyka stała się jednym z filarów toruńskiej uczelni. Na początku lat siedemdziesiątych XX wieku Instytut Historii przekształcił się w Instytut Historii i Archiwistyki – jedyną wówczas taką jednostkę naukową w Polsce.

Po przejściu na emeryturę w 1992 r. Profesor Andrzej Tomczak nadal prowadził badania naukowe i zajęcia ze studentami. Dorobek Profesora liczy ponad 350 pozycji dotyczących archiwistyki, w tym dziejów, organizacji i historii archiwów, historii politycznej Polski w XVI w., geografii historycznej i historii kartografii.

Bliskie związki od dawna łączyły Profesora z Archiwum Głównym Akt Dawnych. W 1945 r. odbywał w nim praktykę studencką, biorąc udział w ratowaniu i przewożeniu archiwaliów ocalałych z pożogi wojennej. Był nauczycielem akademickim wielu pracowników AGAD. Systematycznie odwiedzał nasze Archiwum biorąc udział w konferencjach naukowych i zebraniach Rady Archiwalnej odbywających się w sali balowej Pałacu Raczyńskich. W liście gratulacyjnym, skierowanym w 2008 r. do dyrekcji i pracowników AGAD z okazji 200-lecia utworzenia pierwszego w Polsce archiwum publicznego, napisał:

z Archiwum Głównym czuję się związany od lat studenckich i wiele mu zawdzięczam. To w nim zdobywałem ostrogi archiwisty pod kierunkiem Adama Stebelskiego i Jadwigi Karwasińskiej [...]. Całemu Archiwum z okazji pięknego jubileuszu składam najlepsze życzenia. Niech trwa nadal i się rozwija.

Profesor Andrzej Tomczak pozostanie na zawsze w naszej pamięci.